

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 8) อิสลามก็ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ทั้งอัลกุรอานและอัลหะดีษได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษา ดังจะเห็นได้จากการประทานอายะฮ์แรกของพระองค์อัลลอฮ์มายังท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ นั้นเริ่มต้นด้วยอายะฮ์ที่ให้นุญฮ์นั้นอ่าน

أَقْرَأَ بِأَسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۚ أَلَمْ يَكُنْ الْأَكْرَمُ
الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ۚ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ (الأية : 1-5)

ความว่า “จงอ่านเถิดด้วยพระนามแห่งพระเจ้าผู้ทรงบังเกิด ทรงบังเกิดมนุษย์จากก้อนเลือด จงอ่านเถิด และพระเจ้าของเจ้านั้นผู้ทรงใจบุญยิ่ง ผู้ทรงสอนการใช้ปากกา ผู้ทรงสอนมนุษย์ในสิ่งที่เขาไม่รู้” (อัลอะลัก : 1-5)

การจัดการเรียนรู้ตามสาระอิสลามศึกษา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อนำไปดำเนินชีวิตและอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 147) ครูคือหัวใจในการจัดการเรียนรู้ นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าในปัจจุบันความเจริญรุดหน้าทางเทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทมาก แต่กระบวนการเรียนรู้ก็ยังขาดครูไม่ได้ ครูผู้สอนอิสลามศึกษาเป็นผู้ได้รับเกียรติ ความเมตตาอันยิ่งใหญ่จากอัลลอฮ์ ในการทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ดังอายะฮ์อัลกุรอานที่ยกย่องความสำคัญของผู้รู้ ความว่า “จงถามผู้รู้ เมื่อสุเจ้าทั้งหลายไม่รู้” ครูอิสลามศึกษาใช่เป็นแต่เพียงผู้จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขเท่านั้น แต่สิ่งที่

ยิ่งใหญ่กว่านั้น คือครูผู้สอนอิสลามศึกษาเป็นผู้ทำตนเองและเป็นผู้ชี้แนวทางสู่สวรรค์ในโลกอาคิเราะฮ์ให้แก่ผู้เรียนอีกด้วย คือ แบบอย่างให้ยุวมุสลิมผู้เรียนพึงปฏิบัติตัวอย่างเคร่งครัด (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 295-296) หัวใจและจุดหมายของการศึกษาของอิสลามศึกษา คือ จริยธรรม (อัคลาก) หรือความประพฤติ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 322)

ปัจจุบันท่ามกลางความเจริญในด้านวัตถุและเทคโนโลยี ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมอยู่ในความเจริญนั้นอยู่มากมาย การประกอบอาชีพครูทุกระดับก็มีผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน สถานภาพของครูได้ถูกวิพากษ์วิจารณ์เพราะความเบี่ยงเบนพฤติกรรมไปจากจรรยาบรรณและขาดจริยธรรมอันเนื่องมาจากเศรษฐกิจหรือค่านิยมอย่างน่าวิตก จนเกิดความเสื่อมศรัทธาสภาพจริยธรรมของข้าราชการครูปัจจุบันซึ่งเกิดความอื้อฉาวมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการลงโทษที่รุนแรงกับนักเรียนเกินเหตุ กรณีทุจริตบงครุภัณฑ์ ครูที่ขบถล่วงเกินทางเพศเด็ก ตั้บ่อนการพนันในโรงเรียน อธิปไตยรับสินบน อาจารย์มหาวิทยาลัยชายเถร ครูขายยาบ้า เหล่านี้ล้วนเป็นผลกระทบต่อทรัพยากรบุคคลที่ดีในอนาคต สภาพจริยธรรมเหล่านี้เป็นเพราะครูขาดความรับผิดชอบ ขาดความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรักความผูกพัน ไม่ตั้งใจสอน ไม่เคารพกฎระเบียบ ประพฤติตนไม่เหมาะสม ขาดความมีเมตตากรุณาต่อศิษย์ ขาดความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ไม่มีความรักและศรัทธาในอาชีพครู (อาคม สุขสม, 2542 : 3) พฤติกรรมเหล่านี้แม้ว่าจะเป็นความประพฤติของครูบางคน แต่ก็ทำให้ภาพลักษณ์ของวิชาชีพครูถูกสังคมวิพากษ์วิจารณ์ไปในทางเสื่อมเสียว่าประพฤติตนไม่เหมาะสมกับบทบาทความเป็นแม่พิมพ์ที่ดี ซึ่งเป็นสาเหตุที่จะนำไปสู่ความเสื่อมถอยของครู ดังนั้นจากการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญของคุณธรรม และจริยธรรม โดยได้กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้ และสังคมเองก็คาดหวังเกี่ยวกับตัวครูไว้สูงมาก ครูจึงควรที่จะพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะเชิงคุณธรรม จริยธรรม คุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสม

จากการศึกษารายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับแบบอย่างทางจริยธรรมของครู และจากการค้นคว้างานวิจัยในอดีต พบว่า มีการวิจัยอยู่จำนวนไม่น้อย เช่น งานวิจัยพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูผู้สอนในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 (อนุกุล ฤๅระวรรณ์, 2550 : บทคัดย่อ) การปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูในโรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคาม (วาสนา เชื้อหอมอดู, 2547 : บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของครูอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (สมพร สอนสนาม, 2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาจริยธรรมของครูโรงเรียนประถมศึกษาอำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว (เกศินี บุญพิณิจ,

2546 : บทคัดย่อ) ความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อพฤติกรรมเชิงคุณธรรมและจริยธรรมของครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดหนองคาย (วริทธิ จันทามิ, 2546 : บทคัดย่อ) ซึ่งโดยภาพรวมงานวิจัยเหล่านี้ได้มุ่งเน้นในเรื่องของจริยธรรมของบุคคลที่เป็นครู ซึ่งมีตัวแปรแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามยังไม่พบว่ามีการศึกษาถึงแบบอย่างทางจริยธรรมของครูอิสลามศึกษาหรือศึกษาในบริบทเชิงอิสลาม ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูอิสลามศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาแบบอย่างทางจริยธรรมของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส ตามทัศนะของผู้บริหารและครูอิสลามศึกษา โดยศึกษาตามคุณลักษณะจรรยาธรรมตามหลักธรรมอิสลามของครูอิสลามศึกษาที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 ด้วยเหตุผลที่ว่า คุณลักษณะจรรยาธรรมตามหลักธรรมอิสลามของครูอิสลามศึกษา เป็นแบบแผนที่ครูอิสลามศึกษาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติในปัจจุบัน และถือว่าเป็นแบบแผนทางจริยธรรมที่มีเป็นลายลักษณ์อักษรสำหรับครูอิสลามศึกษา ด้านการปฏิบัติงาน ได้แก่ ใ่ว่างใจได้ เป็นผู้ถ่ายทอดที่ดี เป็นผู้ชาญฉลาด และมีความรับผิดชอบ ด้านการปฏิบัติตน ได้แก่ มีขันติ มั่นคง อดกลั้นและให้อภัย รู้จักพอเพียงและพอใจในสิ่งที่มี และกล้าหาญ และด้านการปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ได้แก่ เมตตาสงสาร มีสัจจะ และนอบน้อมถ่อมตน ไม่หยิ่งยะโส โอ้อวด

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยเห็นว่า แบบอย่างทางจริยธรรมสามารถเป็นต้นแบบหรือแบบอย่างที่ดีให้นักเรียนได้ปฏิบัติตาม ซึ่งจะทำให้โรงเรียนมีความเด่นทั้งในด้านวิชาการและการพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมนักเรียน ทั้งนี้ผู้วิจัยคาดหวังว่า ผลการวิจัยสามารถเป็นประโยชน์และเป็นแนวทาง สำหรับผู้บริหาร ครูอิสลามศึกษา ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาในการที่จะแก้ปัญหา และพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของครูอิสลามศึกษาในจังหวัดนราธิวาสให้มีประสิทธิภาพต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาแบบอย่างทางจริยธรรมของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาสตามทัศนะของผู้บริหารและครูอิสลามศึกษา ใน 3 ด้านคือ

- 1.1 ด้านการปฏิบัติงาน
- 1.2 ด้านการปฏิบัติตน
- 1.3 ด้านการปฏิบัติต่อบุคคลอื่น

2. เพื่อเปรียบเทียบแบบอย่างทางจริยธรรมของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมาตามทัศนะของผู้บริหารและครูอิสลามศึกษา ที่มีเพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน

3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะของผู้บริหารและครูอิสลามศึกษาที่มีต่อแบบอย่างทางจริยธรรมของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

1.3 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงแบบอย่างทางจริยธรรมของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูอิสลามศึกษาในด้านการปฏิบัติงาน ด้านการปฏิบัติตน และด้านการปฏิบัติต่อบุคคลอื่น

2. เพื่อทราบถึงความแตกต่างของแบบอย่างทางจริยธรรมของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูอิสลามศึกษาที่มีเพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน

3. เพื่อทราบถึงข้อเสนอแนะของผู้บริหารและครูอิสลามศึกษาที่มีต่อแบบอย่างทางจริยธรรมของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

4. เป็นข้อมูลที่ให้ประโยชน์แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาในการพัฒนาจริยธรรมของครูอิสลามศึกษา

5. เพิ่มพูนประสบการณ์ทางการวิจัยให้แก่ผู้วิจัย

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาให้ครอบคลุมเนื้อหา และตัวแปร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแบบอย่างทางจริยธรรมของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมาตามทัศนะของผู้บริหารและครูอิสลามศึกษา ใน 3 ด้าน คือ

1.4.1.1 ด้านการปฏิบัติงาน ประกอบด้วยคุณลักษณะต่างๆ ดังนี้

- ก. ไว้วางใจได้
- ข. เป็นผู้ถ่ายทอดที่ดี
- ค. เป็นผู้ชาญฉลาด
- ง. มีความรับผิดชอบ

1.4.1.2 ด้านการปฏิบัติตน ประกอบด้วยคุณลักษณะต่างๆ ดังนี้

- ก. มีขันติ มั่นคง อดกลั้นและให้อภัย
- ข. รู้จักพอเพียงและพอใจในสิ่งที่มี
- ค. กล้าหาญ

1.4.1.3 ด้านการปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ประกอบด้วยคุณลักษณะต่างๆ ดังนี้

- ก. เมตตาสงสาร
- ข. มีสัจจะ
- ค. นอบน้อมถ่อมตน ไม่เย่อหยิ่ง ยะโส โอ้อวด

1.4.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

1.4.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

1.4.3.1 ตัวแปรอิสระ (ตัวแปรต้น)

ผู้บริหารและครูอิสลามศึกษา จำแนกเป็น

- ก. เพศ
- ข. อายุ
- ค. ประสบการณ์ในการทำงาน

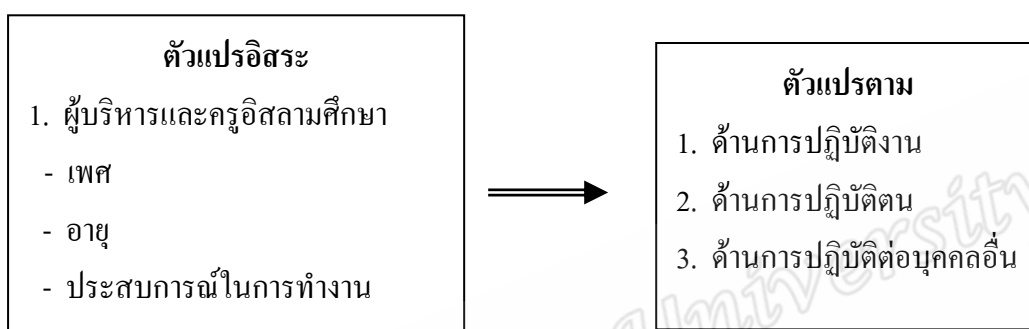
1.4.3.2 ตัวแปรตาม

- ก. ด้านการปฏิบัติงาน
- ข. ด้านการปฏิบัติตน
- ค. ด้านการปฏิบัติต่อบุคคลอื่น

1.4.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากตัวแปรอิสระและตัวแปรตามดังกล่าวนำมาเขียนเป็นกรอบการวิจัยให้เห็นถึงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

แผน 1 : กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยแบบอย่างทางจริยธรรมของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมาตามทัศนะของผู้บริหารและครูอิสลามศึกษา ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ (ตัวแปรต้น) ได้แก่ ผู้บริหารและครูอิสลามศึกษาที่จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงาน และตัวแปรตาม ได้แก่ แบบอย่างทางจริยธรรมของครูอิสลามศึกษาด้านการปฏิบัติงาน ด้านการปฏิบัติตน และด้านการปฏิบัติต่อบุคคลอื่น

1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นไว้ดังต่อไปนี้

1. การแปลความหมายภาษาไทยของอัลกุรอาน ผู้วิจัยจะยึดความหมายตามอัลกุรอานฉบับแปลความหมายภาษาไทยโดยสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับประเทศไทย ปี ฮ.ศ. 1419 จัดพิมพ์โดยศูนย์กษัตริย์พะอັดเพื่อการพิมพ์อัลกุรอานแห่งนครมะดีนะฮ์
2. การอ้างอิงตัวบทอัลกุรอานผู้วิจัยอ้างอิงโดยระบุชื่อสูเราะฮ์และลำดับอายะฮ์ไว้ด้านล่างของทุกตัวบทในเนื้อหา
3. การอ้างอิงหะดีษ ผู้วิจัยจะอ้างอิงตัวบทหะดีษ และคำแปลพร้อมระบุชื่อผู้รายงานปีพิมพ์ และหมายเลขหะดีษ

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

นิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

แบบอย่างทางจริยธรรม หมายถึง การกระทำทุกอย่างของครูอิสลามศึกษา เป็นการกระทำที่ผู้บริหารและครูอิสลามศึกษาสามารถสังเกตเห็นได้ แสดงออกให้เห็นเป็นตัวอย่างที่ผู้อื่นยอมรับ และยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้ การวิจัยครั้งนี้ศึกษาแบบอย่างทางจริยธรรม 3 ด้าน คือ

จริยธรรมด้านการปฏิบัติงาน หมายถึง การปฏิบัติของครูอิสลามศึกษาที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลแก่งาน ได้แก่ ใ่วางใจได้ เป็นผู้ถ่ายทอดที่ดี เป็นผู้ชาญฉลาด และมีความรับผิดชอบ

จริยธรรมด้านการปฏิบัติตน หมายถึง การปฏิบัติของครูอิสลามศึกษาเพื่อให้เกิดคุณงามความดีขึ้นแก่ตัว ได้แก่ มีขันติ มั่นคง อดกลั้นและให้อภัย รู้จักพอเพียงและพอใจในสิ่งที่มี และกล้าหาญ

จริยธรรมด้านการปฏิบัติต่อบุคคลอื่น หมายถึง การปฏิบัติของครูอิสลามศึกษา อันทำให้เกิดเป็นความรัก ความเคารพนับถือ และยึดเหนี่ยวน้ำใจจากบุคคลอื่นๆ ซึ่งบุคคลอื่นในที่นี้คือ นักเรียน เพื่อนครู และบุคคลทั่วไปในสังคม จริยธรรมในการปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ได้แก่ เมตตา สงสาร มีสัจจะ และนอบน้อมถ่อมตน ไม่เย่อหยิ่ง ยะโส โอ้อวด

ครูอิสลามศึกษา หมายถึง ครูผู้สอนวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1, 2 และ 3 จังหวัดนราธิวาส

ผู้บริหาร หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1, 2 และ 3 จังหวัดนราธิวาส

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ ดังนี้

1. ﷻ อ่านว่า “สุบฮานะฮฺวะตะอาลา” เป็นคำสรรเสริญต่อเอกองค์อัลลอฮฺ ﷻ แปลว่า อัลลอฮฺผู้ทรงมหาวริสุทฺ์
2. ﷻ อ่านว่า “ศ็อลลัลลอฮฺอะลัยฮิวะสัลลัม” เป็นคำสรรเสริญและคูอาอูแด่ท่านนบีมุฮัมมัด แปลว่า ขออัลลอฮฺ ﷻ ทรงสคูติและให้ความสันติสุขแก่ท่าน

3. อ่านว่า “เราะฎิยัลลอฮูอันฮุ” เป็นคำคุณาเอกเศาะฮาบะฮฺ แปลว่า ขอให้
อัลลอฮฺ ทรงพอพระทัยต่อท่าน
4. วงเล็บปีกกาจะใช้สำหรับอายะฮฺอัลกุรอาน
5. วงเล็บคู่ใช้สำหรับตัวบทหะดีษ

Prince of Songkla University
Pattani Campus